

БАКЫ—ДОНБАС СОЦИАЛИЗМ ЯРЫШЫ

НЭСИР ИМАНГУЛИЕВ

Бакы нефтчиләри илә Донбас көмүр мәдәнчиләри арасында ән'әнәви достлуг вардыр. Бөйүк вәтән мұһарибәсиндән хейли әввәл башламыш бу достлуг ики бөйүк яначаг мәркәзинин инкишафында, өлкәмизин бүтүн сәнае, нәглият вә кәнд тәсәррүфаты сәһәләрини бол яначагла тә'мин этмәкдә мұһүмм рол ойнамышдыр. Бакы нефти вә Донбас көмүрү өлкәни сәнаеләшдирмәк вә гүввәтли мұдафиә сәнаеи яратмаг һаггында Сталин планының еринә етирилмәсиндә бөйүк иш көрмүшдүр.

Нефтчиләрлә көмүр мәдәнчиләри арасында илләрдән бәри давам әдән ән'әнәви социализм ярышы нефт вә көмүр сәнаеинин инкишафына, нефт вә көмүр чыхарылмасыны артырмаға бөйүк көмәк этмишдир. Азәр-байҗан нефтчиләри көмүр Донбасының зәһмәткешләри илә һәмишә сых әлагә сахлаяраг мұһүмм тәсәррүфат тапшырыгларыны еринә етирмәкдә бир-бирләрини руһландырмышлар. Бакы—Донбас социализм ярышы Сталин бешилликләрини еринә етирмәкдә күтләләри аяға галдырмыш. йүзләрлә мәдән, шахта вә бу сәнае сәһәләринә хидмәт әдән ярдымчы мұәссисәләрин габагчыллар сырасына чыхмасына көмәк этмишдир. Азәр-байҗан нефт сәнаеиндә онларча мәдән, завод, газыма кантору Бакы—Донбас социализм ярышында фәал иштирак этмәклә истәһсал планларыны вахтындан хейли әввәл еринә етирмиш вә истәһсал әдилән мөһсулун мая дәйәрини ашағы салмышлар. Бакының бир чох мәдәнләри бу ярышын ән габагчыллары сырасында кедәрәк, һәлә мұһарибәдән хейли әввәл Умумиттифаг шөһрәти газанмышдылар.

Бөйүк вәтән мұһарибәси башланандан сонра алман-фашист ишғалчылары Донбасы ишғал этдикләри дөврдә белә бу ики яначаг мәркәзинин зәһмәткешләри арасында сых гардашлыг әлагәси вә ән'әнәви достлуг позулмамышды. Бакылылар мұвәггәти олараг ишғал әдилмиш районлары, о чүмлөдән көмүр Донбасыны һитлерчиләрдән азад этмәк үчүн чәһһәә ярдымы күндән-күнә гүввәтләндирмиш, догма Гызыл Ордумузун зәһмли дәйүш машыналарыны яначагдан корлуг чәкмәйә гоймамышлар. Өз халгының фәдакар вә намуслу эмәйиндән илһам алан 416-чы Гызылбайрагды Таганрог атычы дивизиясының гәһрәман дәйүшчүләри бөйүк Сталинни даһиянә планларыны һәята кечирәрәк, Миус чайы боюнда алманлар төрәфиндән ярадылан гүввәтли мұдафиә хәттини ярыб Донбаса йол ачдылар. Миус хәттинин ярылмасы вә Донбасын һитлерчи гулдурлардан азад әдилмәси бу дивизия гәһрәманларының ады илә мөһкәм әлагәдардыр. Бөйүк сәнае мәркәзинин азад әдилмәсиндә йүзләрлә азәрбайҗанлы әскәри ахытдығы ган Совет Иттифагы халглары арасында олан Сталин достлугунун гүввәт вә гүдрәтини нұмайиш этдирди, өлкәмизин ики бөйүк яначаг мәркәзи—нефт Бакысы зәһмәткешләри илә көмүр Донбасы зәһмәткешләри арасында гардашлығы вә ән'әнәви достлугу бир даһа мөһкәмләтди.

Гызыл Ордумуз бөйүк Сталинни даһиянә планларыны һәята кечирәрәк, Донбасы һитлерчи гулдурлардан тамамилә азад этди. Ордумузун сүрәтлә ирәлиләмәси нәтижәсиндә Донбас инди чох узаг арха олмушдур.

Донбасда һәят гайнайыр, сәнае саһәләри ишә салыныр. Йыртычы алманлар Гызыл Ордунун зәрбәләри алтында кери чәкиләркән көмүр мәдәнләрини дағытмыш, лағымлары, галдырычы машыңлары, һава тәмизләйән гурғулары, электрик станцияларыны, фәһләләрин яшайыш ерләрини дағытмышдылар. Дүшмән говулдугдан сонра Донбасын вәтәнпәрвәрләри өз севимли шахталарыны чох сүр'әтлә бәрпа этмәйә башладылар. Мәдәнләр тәмизләнәрәк бир-бир ишә салыныр. Инди Донбас көмүрү илә долу гатарлар өлкенин мүхтәлиф сәнае мәркәзләринә вә чәбһәйә йолла салыныр.

Гәһрәман Гызыл Ордумузун күндән-күнә ени гәләбәләр әлдә этди-йи, дүшмәнә сарсыдычы зәрбәләр әндирәрәк, ону гәрбә тәрәф сүр'әтлә говдуғу бу тарихи күнләрдә истәр чәбһәдә вә истәрәс дә чәбһә архасында совет адамларынын руһ йүксәклийи даһа да артыр. Совет вәтәнпәрвәрләри алман-фашист ишғалчылары үзәриндә гәти гәләбә күнүнү даһа да сүр'әтләндирмәк үчүн вар гүввә илә чалышыр, чәбһәйә ярдымы күндән-күнә гүввәләндирир вә бу ишдә ени-ени тәшәббүсләр ирәли сүрүр-ләр. Донбас мәдәнчиләри илә Бақы нефтчиләри арасында олан ән'әнәви достлуг бу тарихи күнләрдә ени гүввәтлә далғаланмай билмәздә. Донбасын «Сталинугол» трести Ново-Мушкетово көмүр мәдәнинин фәһләләри, мүһәндис-техник ишчиләри вә гуллугчулары илә Бақынын Лениннефт-трести вә бу трестин габагчыл 9-чу мәдән нефтчиләри бир-бирләринә мәктүб язараг, ики яначаг мәркәзи арасында олан ән'әнәви социализм ярышыны енидән давам әтдирмәйә башламышлар. Ново-Мушкетово мәдәнинин фәһләләри, мүһәндис-техник ишчиләри вә гуллугчулары өз мәктүбларында язырлар: «Социализм ярышы бизим сынагдан чыхмыш иш үсулумуз олмагда давам әдир. Биз, Ново-Мушкетово көмүр мәдәнинин фәһләләри вә мүһәндис-техник ишчиләри, ярышын бөйүк күчүнү билди-йимизә көрә һәм сизә, һәм дә бәрпа олунаң Донбасын бүтүн мәдәнләри-нә, монтажчыларына вә тикинти ишчиләринә мүрачиәт әдәрәк дей-рик: бөйүк вәтән мүһарибәсиндән әввәл олдуғу кими енә дә Бақы нефт-чиләри илә биз көмүр мәдәнчиләринин ярыша кириб күчүмүзү сынама-ғымыз вахты кәлиб чатмышмы?».

Ново-Мушкетово көмүр мәдәнинин ишчиләри бу ярышла әлағдар олараг, бу ил майын биринәдәк мәдәнин ичәрисиндә газыма хәттини 275 метрә чатдырмағы, һәр бир фәһләнин әмәк мәнсулдарлығыны муһарибәдән әввәлки сәвиййәйә галдырмағы, йәни һәр ишчинин орта һесаба ла айда 19 тон көмүр чыхармасыны тәмин этмәйи, муһарибәдән әввәлки миғдарда көмүрү 15 фаиз аз фәһлә вә гуллугчу илә чыхармағы өһдәләринә алмышлар. Онлар, гаршыларына олдуғча чидди вә шәрәфли мөгсәд гоймушлар: һитлерчиләр көмүр Донбасыны һәмишәлик олараг әллериндә сахламаг, истәйирдиләр, бу, онлара мүйәссәр олмады, һитлерчиләр бизим алын тәримизлә яратдығымыз шахталары дағытдылар, чичәк кими ач-мыш Совет Донбасыны харабазарлығы чевирдиләр. Бүгүн бунларын һа-мысы үчүн гәһрәман Гызыл Ордумуз онлардан гисас алмагдадыр. Биз исә бүтүн гүввә вә имканларымызы сәфәрбәрлийә алыб көмүр мәдәнлә-римизи тезликлә бәрпа этмәлийик. Донбас муһарибәдән әввәлки гайдада ишләмәли, ондан даһа чох көмүр вермәлидир. Донбас көмүрү илә долу олан вә вәтәнимизин һәр тәрәфинә кедән гатарларын енә дә арды-арасы кәсилмәмәлидир.

Ново-Мушкетово шахтачылары мәсәләни чох вахтында галдырмыш-лар. Онларын бу чагырышына Лениннефт трестинин нефтчиләри гызғын-сәс вермишләр. Нефтчиләр, мәдәнчиләрин тәшәббүсүнү алгышляяраг,

Бақы—Донбас социализм ярышыны ени гүввә илә кенишләндирмәйә го-шулмушлар. Нефтчиләр Ново-Мушкетово шахтасы мәдәнчиләри илә әлағәни мөһкәмләндирмәйә вә шахтачыларла социализм ярышыны кениш-ләндирмәклә истәһсалат планларынын еринә етирилмәсиндә ени йүксәк гәләбәләр газанмаға сөз вермишләр. Лениннефт трести фәһләләри, мү-һәндис-техник ишчиләри вә гуллугчулары Азәрбайчанда совет һакимий-йәти гурулмасынын XXIV илдөнүмү вә 1 Май күнләринәдәк гәһрәман Гызыл Ордумузун дөйүш машыңларына пландан әләвә 12.000 тон нефт вермәйи, даянаң гуюлардан 80-ны ишә салмағы, 18 галдырычы трактору әсаслы сурәтдә тәмир этмәйи вә нефт чыхарылмасыны артырмаға көмәк әдән бир сыра башга тәдбирләр көрмәйи өһдәләринә алмышлар.

Бу ики нәһәнк яначаг трести ишчиләринин тәшәббүсү аз вахт ичәрисиндә бүтүн Азәрбайчан нефт сәнаеини вә Донец һөвзәсинин көмүр мәдәнләрини бүрүмүшдүр. Азәрбайчан нефт сәнаеиндән Кагановичнефт, Сталиннефт, Артыомнефт, Орчоникидзенефт вә башга трестләрин ишчи-ләри Донбасын айры-айры трест вә мәдәнләринин фәһләләринә мәктүб язараг, илләрдән бәри давам әдән ән'әнәви социализм ярышыны енидән давам әтдирмәйә башламышлар. Азәрбайчан нефт сәнаеинин бүтүн мә-дән, завод, идарә вә ярдымчы мүйәссәләри Бақы—Донбас социализм ярышына гошулмуш, тәсәруфат планларыны еринә етирмәк вә гәһрәман Гызыл Ордумузун дөйүш машыңларына пландан әләвә чохлу нефт вә йүксәк кейфийәтли мүхтәлиф нефт мәнсуллары вермәк үчүн өһдәләринә ени тәһһүдләр көтүрмүшләр.

Азәрбайчан нефт сәнаеинин габагчыл мәдән вә мүйәссәләри бу ярышда һәгигәтән бөйүк мүйәффәгийәтләр әлдә әдирләр.

Кагановичнефт трестинин 2-чи мәдән нефтчиләри (мәдән мүди-ри Сүлейманов, УИК(б)П МК партия тәшкилатчысы Чәфәров йолдашлар-дыр) Донбас шахтачылары илә социализм ярышына гошуларкән бу илин биринчи 3 айында өлкәйә пландан әләвә 4.500 тон нефт вермәйи өһдәйә алмышды. Бу тәһһүд габагчадан мәдәнин айры-айры бригадаларында вә бүтүн мәдән нефтчиләринин йығынчағында мұзакирә олуңмушду. Бригадирләр, чиликәрләр вә башга фәһләләр бу йығынчагларда чыхыш әдәрәк өһдәләринә бир сыра әләвә тәһһүдләр көтүрмүш вә онлары ери-нә етирмәк үчүн йоллар, әмәли тәдбирләр ирәли сүрмүшдүләр. Бу йы-ғынчагдан сонра мәдәндә гызғын иш башланмышдыр. Стахановчу фәһ-ләләр инди һәр бир гуюнун ишйә даһа чидди диггәт етирир, мәнсулду артырмаг үчүн ени техники сәмерәләшдирмә тәдбирләри ахтарыб тапыр, даянаң гуюлары ишә салыр вә с. һәфтәдә бир дөфә мәдәнин бүтүн бри-гадаларында истәһсалат мұшавирәләри кечирилир вә тәһһүдләрин нечә еринә етирилдийи мұзакирә әдиләр.

Бүтүн бунлар исә мәдәнин мүйәффәгийәтини, ярышда гәләбә газан-масыны тәмин этмишдир.

Стахановчу нефтчиләр ярыш тәһһүдләринә әмәл әдәрәк 3 айлыг нефтчыхарма планыны вахтындан хейли әввәл еринә етирмиш вә мар-тын 15-дә Гызыл Ордунун Али Баш Команданлығы һесабына пландан әләвә 6.335 тон нефт вермишләр. Беләликлә мәдән нефтчиләри һәзә мартын 15-дәк, Бақы—Донбас ярышында биринчи 3 айлыг үчүн өһдәләри-нә алдыглары тәһһүддән әләвә 1.835 тон нефт чыхармышдылар. Мар-тын ахырынадәк онлар өлкәйә пландан әләвә бир нечә миң тон нефт вермишләр.

Мәдәндә стахановчу Мусаевин башчылыг әтдийи кәңчләр бригада-сы вә Сары һүсейнов йолдашын бригадасы даһа ирәлидә кетмишди.

Стахановчу Сары Гүсейнов Донбас мәдәнчиси адлы-санлы стахановчу Степан Рубанла ярыша кирерәк апрелин биринәдәк өлкәйә пландан эләвә 5.000 тон нефт вермәйи өһдәсинә алмышды. Бу тәһһүдү еринә етирмәк үчүн бригада имканлары кениш сәфәрбәрлийә алмышдыр. 708 нөмрәли гуя аз нефт верирди. Бригаданын истеһсалат мүшавирәсиндә айдынлашды ки, бурадан хейли артыг нефт алмаг олар. Стахановчулар мәдәндән топладыглары көһнә аваданлыгла гуяну тәмир этдиләр. Нәтичәдә күндәлик мәнсул ики дөфә артды. Бу гуядан чыхарылан борудан исә истифадә эдиләрәк, ики илдән артыг даян 424 нөмрәли башга бир гуя ишә салынмышдыр. Инди гуя күндә 30 тон нефт верир. Бир сыра башга гуяларда да тәтбиг эдилән тәдбирләр Сары Гүсейнов йолдашын бригадасынын ярышда галиб кәлмәсини, тәһһүдләри артыгламасилә еринә етирмәсини тәмин этмишдир.

Орчоникидзенефт трестинин 2-чи мәдән нефтчиләри Бакы—Донбас ярышына гошуларкән илин биринчи үч айлыгында пландан эләвә 1.000 тон нефт чыхармагы өһдәләринә алмышдылар. Бурада ярышын бөйүк әһәмийәтинин фәһләләрә дәриндән изаһ эдилмәси вә тәһһүдү еринә етирмәк үчүн гүввәләрин кениш сәфәрбәрлийә алынмасы мүвәффәгийәти тәмин этмишдир. Нефтчиләр биринчи үч айлыг үчүн өһдәләринә көтүрдүкләри тәһһүдү һәлә феврал айында еринә етирмишләр. Инди чохдан бәридик ки, бурада һәр күн тәһһүддән эләвә хейли нефт чыхарылыр.

Азәрбайчан нефт сәнаеиндә Бакы—Донбас социализм ярышы тәһһүдләрини индидән тамамилә вә артыгламасилә еринә етирән мәдән вә мүәссисәләр чоһдур. Ярыш, әввәлләр керидә галан бир чоһ мәдән, завод, цех вә бригаданын ишиндә дөнүш яратмышдыр. Лакин бүтүн бунлара баһмаяраг биз иши элә тәшкил этмәлийик ки, Азәрбайчан нефт сәнаеинин бүтүн мәдән вә мүәссисәләри бу ярыша гошулсун, онларын һамысы ярыш тәһһүдләрини тамамилә вә артыгламасилә еринә етирсинләр. Бу, Гызыл Ордумузун вә әрхада олан сәнае сәһәләримизин орденли Азәрбайчандан даһа чоһ нефт вә нефт мәнсуллары алмаларыны тәмин эдәр вә беләликлә, чәһһәдә ворушан гошунларымыз дүшмәнә даһа чоһ сарсыдычы зәрбәләр эьдирәр, ордумузун дөйүш техникасы даһа гүввәтли олар.

Азәрбайчан нефтчиләри социалист халг тәсәррүфатымызын олдугча мәнсул сәһәсиндә чалышырлар. Сәнае сәһәләримизин мүвәффәгийәтлә ишләмәси вә Гызыл Ордумузун гәләбәләри нефт сәнаеиндә чалышан фәһләләрин, мүһәндис-техник ишчиләрин, истеһсалат командирләринин, партия, комсомол вә һәмкарлар ишчиләринин фәдакар әмәйиндән асылыдыр.

Нефт—өлкәмизин мүдафиәсидир. Нефт—бүтүн сәнае сәһәләримизин чаныдыр. Индики мүһәрибәдә дөйүш мейданына даһа чоһ танк, тәйярә, топ, миһаатан, башга мүхтәлиф силаһ вә нәглийәт васитәләри чыхармаг лазымдыр. Буылары һәрәкәтә кәтирмәк үчүн исә чоһлу нефт вә нефт мәнсуллары лазымдыр. Яһагча олмадан, нефт, бензин, лигроин, яғ олмадан бүтүн зәһмли силаһлар, машынлар һеч бир шейдир. Буна көрә дә «партия, һөкүмәт вә шәхсән Сталин йолдаш чәһһәни яһагчагла вахтында вә тамагилә тәмин этмәк мәнәсәсинә чоһ бөйүк әһәмийәт верирләр. Нефт сәнаеиндә чалышан ишчиләр ордусу, букүн әслиндә, чәһһәдә ворушан гошунларла бәрәбәр тутулур. Нефтчи дә Гызыл Орду дөйүшчүсүдүр. Нефт сәһәсиндә әлдә эдилән һәр бир гәләбә, чәһһәдә әлдә эдилән гәләбәйә бәрәк бәрдир. Биз керидә галсаг, мүвәффәгийәтлә һүчүм эдән Гызыл Орду

илә аяглаша билмәсәк, вәтән вә халг бизи бағышламаз. Һәр бир гошун бирләшмәси чәһһәдә һечә мүбаризә апарырса, нефт сәнаеинин ишчиләри дә элә мүбаризә апармалыдырлар, нефт сәнаеинин командирләри вә сияси ишчиләри, йәһни партия вә тәсәррүфат рәһбәрләри, дөйүшән ордунун командирләри вә сияси ишчиләри ишләмәлидирләр» (М. Ч. Бағыров).

Бакы—Донбас социализм ярышы чәһһәни яһагчагла вахтында вә тамагилә тәмин этмәк ишини сүрәтләндирир. Буна көрә дә ярышын тәһһүдләрини тамагилә вә артыгламасилә еринә етирмәк үчүн бүтүн гүввә вә васитәләр сәфәрбәрлийә алынмалыдыр. Нефт районларынын, мәдән завод вә мүәссисәләрин партия тәшкилатлары вә партия ишчиләри бу сәһәйә диггәти гүввәтләндирмәли, Бакы—Донбас социализм ярышынын бөйүк сияси, тәсәррүфат вә һәм дә мүдафиә әһәмийәтини нефтчиләрә кениш изаһ этмәлидирләр. Бакы—Донбас социализм ярышы мәнәсәләри кениш партия йығынчагларында, истеһсалат мүшавирәләриндә музакирә эдилмәли, бу ярышда габагчылларын сайыны күндән-күнә артырмаг үчүн мүәййән тәдбирләр көрүлмәли вә онлара әмәли ярдым кәстәрилмәлидир.

Һазырда Азәрбайчан нефт сәнаеинин бир сыра мәдән вә мүәссисәләри иһинки Бакы—Донбас социализм ярышы тәһһүдләрини, һәтта күндәлик истеһсалат тапшырыгларыны белә еринә етирмирләр. Буна гәтиййән йол вермәк олмаз. Инди, нефт сәнаеинин һәр бир мүәссисәси дүрүст саат механизми кими ишләмәли, планы тамагилә вә артыгламасилә еринә етирмәлидир. Нефт мәдәнләринин ерли партия тәшкилатлары она чалышмалыдырлар ки, бүтүн иш мүһәрибәнин вәзифәләринә, Бакы—Донбас социализм ярышынын гаршыда гойдуғу мәнәсәди еринә етирмәк тәләбләринә уйғун бир сурәтдә енидән гурулсун, мүәссисәдә чидди һәрби индустриализм олсун, тапшырылан иши мүвәффәгийәтлә баша чатдырмаг үчүн һәр бир фәһлә вә мүһәндис-техник ишчи өз үзәриндә мәнәкәм мәнсулийәт һисс этсин.

Бакы—Донбас социализм ярышынын бөйүк сияси-тәсәррүфат әһәмийәти вардыр. Азәрбайчан ССР ХКС вә Азәрбайчан К(б)П МК, ики бөйүк яһагчаг мәркәзинин зәһмәткешләри арасында енидән кенишләnmәкчә олан бу әһәмийәтли социализм ярышына йүксәк гиймәт верәрәк, Донбас мәдәнчиләринә вермәк үчүн Азәрбайчан ССР ХКС вә Азәрбайчан К(б)П МК-нын кеничи Гызыл байрагыны этмәйи тәрәра алмышдыр. Бакы нефтчиләри илә Донбас мәдәнчиләри арасында илләрдән бәри давам әдән достлуғу даһа мәнәкәмләтмәк, мүдафиә әһәмийәтли мәнсул истеһсалат эдән Донбасы тезликлә бәрпа этмәк вә көмүр чыхарылмасыны даһа да артырмаг үчүн бу байрағын олдугча бөйүк әһәмийәти вардыр. Бу байраг, чәһһәйә ярдымы күндән-күнә даһа да гүввәтләндирмәк үчүн Донбас һөвзәсинин мәдәнчиләринә ени руһи верәчәкдир. Онлар, бу байрагы әлдә этмәк үчүн өз араларында социализм ярышыны даһа да кенишләндирәчәк, әмәк мәнәсулдарлыгыны артырачәк, өлкәйә чоһлу көмүр верәчәкләр.

Азәрбайчан ССР ХКС вә Азәрбайчан К(б)П МК-нын, Бакы—Донбас социализм ярышына вә Донбас зәһмәткешләринин фәдакар әмәйинә белә йүксәк гиймәт вермәси республикамызын нефтчиләрини дә һәдсиз руһландырыр вә онларын гаршысына мүһүм вәзифәләр гоюр.

Ерли партия тәшкилатлары күтләви-сияси тәблиғат ишини кенишләндириб. Донбас мәдәнчиләри илә Бакы нефтчиләри арасында олан достлугви бөйүк һәрби, сияси-тәсәррүфат әһәмийәтини һәр бир фәһләйә, мүнәндис-техник ишчийә вә гуллуғчуя чатдырмагла мәдәнләрдә әмәк мәнсулдарлығынын даһа да артырылмасына, чәбһәйә кедән яначагла долу гатарларын сайынын чохалмасына наил олмалыдырлар.

Бөйүк рәһбәр вә мүнәлимимиз Сталин йолдаш архада олан зәһмәткешләрин мүнәрибә дөврүндәки ишинә йүксәк гиймәт вермиш вә алчаг дүшмән үзәриндә гәти гәләбә саатыны яхынлашдырмағ үчүн зәһмәткешләри даһа ени гәһрәманлығлар кәстәрмәйә руһландырмышдыр. Сталин йолдан демишдир: «Совет халгы кәләчәкдә дә гәһрәманчасына чалырмағ вә вар гүввәсини топламагла алман-фашист ишғалчыларыны тез заманда вә тамамилә дармадағын әтмәк үчүн өлкәмизин мәнсулдар гүввәләришин кетдикчә артмасыны тәмин әдәчәкләр».

Бакы—Донбас социализм ярышыны күндән-күнә сүр'әтлә кенишләндирәк, ярыш габагчылларынын тәчрүбәсини йямагла, үмуми йүксәлишә наһилә олаг! Гәһрәман Гызыл Ордумузун дөйүш машынларына планда әлаvē чохлу нефт верәк!